

Post aan monseigneur

In dit dubbeljubileumjaar bevat deze rubriek brieven die Jeanne de Chantal aan Franciscus van Sales heeft geschreven. Deze brief is als 'Lettre JDC-456' opgenomen in de in 2016 verschenen bundel *François de Sales & Jeanne de Chantal, Correspondance*.

Jeanne de Chantal schrijft aan Franciscus van Sales vanuit Dijon, haar geboorteplaats. Daar is ze in februari 1622 aangekomen na een lang verblijf in Parijs. Ze is naar Dijon gekomen om daar het tiende klooster van de Orde van de Visitatie te stichten. Dat verloopt, zoals ook uit deze brief duidelijk wordt, naar wens: er zijn geschikte kandidaten gevonden.

Onderweg naar Dijon maakt Jeanne de Chantal een tussenstop om haar dochter Françoise de Rabutin-Chantal te bezoeken, die getrouwd is met de heer van Toulangeon. Hij wordt hier genoemd als bezoeker van de mysterieuze mijnheer X, die blijkbaar iets niet helemaal goed heeft gedaan. Of beter gezegd: iets helemaal niet goed heeft gedaan. Jeanne de Chantal heeft het dus over haar schoonzoon als ze het heeft over 'M. de Toulangeon'. Haar dochter Françoise is zwanger en zal nog in ditzelfde jaar bevallen van een dochter.

In zijn boek over Franciscus van Sales (p. 253-254) schrijft Dirk Koster over de aankomst en het verblijf van Jeanne de Chantal in Dijon het volgende:

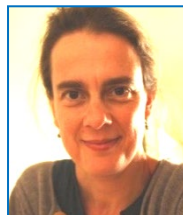
“Dijon liep uit toen Moeder de Chantal door de straten reed, ze werd met enthousiaste waardering ontvangen na dertien jaar. Ze was niet alleen de dochter van de gestorven gerespecteerde president Fremiot en de zus van de aartsbisschop van Bourges, maar ook mede de stichteres van het Visitatieklooster, waarover veel gesproken werd. De stichting verliep voorspoedig en de moeder-overste werd Jacqueline Favre, die net haar kerkrechtelijke periode van zes jaar overste in Lyon achter de rug had. Moeder de

Chantal was vijftig jaar en Moeder Favre dertig jaar. Ze waren vanaf het begin de twee hoekstenen van de Visitatie en tegelijk vriendinnen voor het leven geworden en gezellinnen in de liefdevolle toewijding aan François. Ze hadden het goed samen in Dijon. Moeder de Chantal zou zes maanden in Dijon blijven en het waren verademende maanden, met zoveel oude bekenden in het deftige stadje. Maar er lag een schaduw over hun hart en dat was hun zorg over de gezondheid van hun bisschop en Vader.”

Na haar bezoek aan Dijon, dat meerdere maanden zou duren, reist Jeanne de Chantal door naar het klooster van de Visitatie in Lyon, waar ze Franciscus van Sales kort treft. Na enkele dagen reist hij verder, om op 29 november terug te keren naar het klooster van Lyon. Daar neemt hij zijn intrek in het tuinhuisje. Het is intussen wel duidelijk dat het niet goed gaat met zijn gezondheid. Jeanne de Chantal komt dan ook naar Lyon met het verlangen om hem nog uitgebreid te kunnen spreken. Zonder dat aan dit verlangen wordt voldaan vertrekt ze op 12 december weer uit Lyon. Zestien dagen later, op 28 december 1622, overlijdt Franciscus van Sales aan de gevolgen van een hersenbloeding.

In deze brief gaat Jeanne de Chantal in op haar eigen ziekte, die haar blijkbaar niet verhindert om te reizen en te werken, en die van haar medezusters in Parijs. Daarbij heeft ze het over het kijken naar ziekte vanuit oorzaken die secundair of primair genoemd kunnen worden. Bij een secundaire oorzaak, zou je in hedendaagse termen kunnen zeggen, kun je denken aan een rondwarend virus. Maar primair is, ongeacht wat je overkomt en waar je ook mee te maken krijgt, altijd Gods wil leidend en troostend tegelijk.

Judith de Raat

Dijon, 31 mei 1622

Hoewel het werken me de ongemakken geeft die ik denk dat het geeft, kan ik niet veel meer dan blijven werken. De kou in huis draagt er niet aan bij, zoals verwacht mag worden. Sinds Pinksteren heb ik geen dag meegemaakt zonder koorts of hoest, maar toch ga ik maar door, God zij dank, en ik eet of slaap er niet minder om. Dat zijn toch zeker tekenen dat de ziekte niet al te ernstig is, maar omdat die al zolang duurt zal ik ervoor waken in geestelijke opgewektheid en vreugde te leven. En dat kan ook, vooral omdat onze zusters allen heel goede meisjes zijn die het, God zij dank, perfect doen.

Zuster Françoise-Augustine is een ziel gemaakt naar mijn hart. Ik houd heel veel van haar, ze is een kleine heilige; iedereen die haar ziet noemt haar zo. En eergisteren ontvingen we zuster Parise, een goede zuster met een goede geest en een genegenheid die nog groter is dan haar roeping.

Ons huis in Parijs heeft te kampen met heel veel zieken. Moge God ons genadig zijn om al onze beproevingen niet te beschouwen in termen van hun secundaire oorzaken, maar in termen van hun beginsel: Gods heilige wil, die steeds de meest liefdevolle is; Hij redt al onze zielen zonder enige uitzondering, mijn geliefde vader.

Aan God komt de eer en glorie toe, tot in eeuwigheid, amen.

Onze zusters die hier aanwezig zijn bij de recreatie groeten u zeer nederig, mijn geliefde vader, en met een genegenheid van hart die heel kinderlijk is, vergelijkbaar met wat ze voelen voor hun echte vader en moeder.

Als God me niet zou bijstaan, zou ik zeer getroffen zijn door de verleiding van X... Ik vertrouw erop dat de goddelijke goedheid alles in orde zal brengen. O, wat is het leven toch vol van angsten, mijn geliefde vader! Maar alle kwaad komt natuurlijk voort uit het

vergeten van je plicht ten opzichte van God. Mijnheer de Toulangeon kwam laatst bij X thuis. Het mag wel een wonder heten dat hij hersteld is en hij heeft me geschreven dat dit zonder enige twijfel te danken is aan uw gebed voor hem.